

Rikos ilman rangaistusta

Anna Politkovskaja: Toinen Tshetshenian sota. (Vtoraja Tšetšenskaja). Suom. Jukka Mallinen. Helsinki: Like, 250 s.

Ihmisoikeustaistelija, *Novaja Gazetan* toimittaja **Anna Politkovskaja** piti perjantaina 11.4. uusinta kirjaansa käsittelevän yleisluennon Helsingin yliopiston täpötäydessä salissa. Hänen matkansa tarkoituksena oli vedota länsimaihin, jotta sota ja sotarikokset Tšetšeniassa loppuisivat.

Politkovskaja vertasi Tšetšeniän sodan kulkua hitaasti etenevään skitsofreniaan, jossa arkisiksi muuttuneet ”katoamiset” näyttävät siviilejä – erityisesti kymmenen vuotta täyttäneitä miespuolista väestöä – ja jossa toivo kadonneiden omaisten kohtalon selvittämisestä on turha. Venäjän federaation joukoilla on rajaton valta kiduttaa ja tappaa ilman pelkoa syytteeseen asettamista.

Ainoa ”toivo” on omankäden oikeus, mikä puolestaan riistää edellytykset poliittiselta ratkaisulta. Esimerkiksi moskovalaisen Dubrovka-teatterin kaappaajista tuli silmänräpäyksessä sankareita. Politkovskaja ei elättele illuusiota eurooppalaisesta tuesta – yksikään valtionpäämies ei ole selkeästi vaatinut presidentti Putinia lopettamaan laittomuuksia. Ja ilman ulkopuolista institutionaalista välitystä mikään ei muutu.

Maaliskuisen, Kremlin masinon kansanäänestyksen jälkeen keskusvalta haluaa nyt leipoa Tšetšeniään perustuslain muutoksella kaksinaisvallan. Uuden perustuslain turvin aiemmin annetut itsemääräämisoikeuslu-

paukset voidaan rauhassa jättää täyttämättä ja mm. presidentti Mashadov syrjäyttää. Myös Aleksanteri-instituutin tutkija Mikko Palonkorpi kommentoi kansanäänestystä: sen tulokset eivät anna toivoa käänteestä kohti parempaa. Tšetšenia on kuitenkin vankan tutkijajoukon analyysin kohteena, Palonkorpi huomautti.

– Tšetšeniassa bandiitteja vastustavat olkalapuun varustetut bandiitit, Politkovskaja kiteytti umpikujan ytimen. Kumpikin ryhmä on suojassa, kun taas siviilejä ei suojele kukaan. Yhtenä päivänä ihminen oli, toisena häntä ei ole. Ruumiin palojen tunnistaminen ei johda oikeustoimiin, sukulaisten todistuksia ei kuun-

nella.

– *Novaja Gazetan* levikki on aluepainoksineen yli miljoona, mikä on paljon. Lehteä luetaan tarkasti myös Vanhalla aukiolla eli presidentin hallinnossa, ja se hän on toiveikasta...

Anna Politkovskajasta on tullut Venäjällä intellektuellin taitelun esikuva, yksilön joka ei pelkää sanoa tsaarille totuutta silmiin. Seuraavaksi hän julkaisee kirjan Venäjän kehityksestä Putinin ohjauksissa.

Politkovskajan vetoomusta on vaikea ohittaa, sillä hän kuvaa henkilökohtaisesti näkemäänsä ja tunteamaansa. Kuten ystävänsä, rohkeaa naiskyläpäällikköä Malaka Umažovaa, jonka federaation sotilaat teloittivat hänen talonsa vajaan.

Elina Kahla

Sarah Ashwin Suomessa: Sukupuoli, valtio ja yhteiskunta Neuvostoliitossa ja sen jälkeen

Sarah Ashwin on eräs tämän hetken tunnetuimpia ja tarkkanäköisimpiä Venäjän työmarkkinoihin ja ammattiyhdistysliikkeeseen perehtyneitä sosiologeja. Hän kuuluu myös siihen harvalukuiseseen sosiologien joukkoon, joka analysoi Venäjää ja Neuvostoliittoa sukupuolijärjestelmän näkökulmasta. London School of Economicsissa opettava Ashwin vieraili Suomessa maaliskuussa ja osallistui Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen järjestämään seminaariin *Micro Perspectives on Post-Soviet Transformations*. Tapasimme Ashwinin ja haastatelimme häntä hänen toimittamansa kirjan *Gender, State and Society in Soviet and Post-Soviet*

Russia johdosta.

Kirja saattaa ensi silmäyksellä vaikuttaa vaatimattomalta artikkelikokoelmalta, jolla ei ole tarjota länsimaisista konferensseista tuttuja tähtikirjoittajia. Sitäkin kiinnostavampaa on tutustua uusiin, sosiologian, (kulttuuri)historian ja antropologian aloja edustaviin venäläisiin, etupäässä moskovalaisiin tutkijoihin. Erityisen myönteistä kirjassa on se, että verrattuna moniin ”Venäjä ja muutos” -aiheesta julkaistuihin artikkelikokoelmiin, tämä kirja ei toimi vain Suuren julkaisukoneen yhteenkansitettuna tuotteena. Kyseessä on ehyt kokonaisuus: kirjoittajat tuntevat hyvin aineistonsa ja kirjoittavat tulkintojaan